

บทสรุปของเกษตรกรปราชญ์
สำนักงานปศุสัตว์เขต 1 ประจำปี 2568

“รายชนิดสัตว์” โคนม

ชื่อ-สกุล Smart farmer ต้นแบบ(ดีเด่น) นางมะยม สมบูรณ์ อายุ 54 ปี

ที่อยู่บ้านเลขที่ 21 หมู่ที่ 9 ตำบลวังม่วง อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น

โทรศัพท์ 084-7756042 พิกัด GPS Latitude 14.868307 Longitude 101.180391

1. แรงจูงใจในการเลี้ยงสัตว์ชนิดนี้

นางมะยม สมบูรณ์ เกษตรกรปราชญ์ (Smart Farmer) ต้นแบบ เป็นเกษตรกรที่มีการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ความสามารถในการทำเกษตรที่ทันสมัย โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การบริหารจัดการ อาหารสัตว์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุน และการจัดการฟาร์มที่ดี เพื่อให้สามารถเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และสร้างความยั่งยืนในการประกอบอาชีพ นำเทคโนโลยีการใช้ใบและต้นมันสำปะหลังหมักในสูตรอาหาร TMR จัดการ ผลิตอาหารโคนม ด้วยการนำใบ ยอด หัวมัน และมันเส้น ผสมกับวัตถุดิบอื่นตามสูตร ได้เป็นอาหารโคนม สูตร TMR ทำให้ช่วยลดโรคเต้านมอักเสบ เพิ่มโปรตีนในน้ำนม และเพิ่มปริมาณน้ำนม ส่งผลให้สามารถลดต้นทุนค่าอาหารและ คุณภาพน้ำนมดิบดีขึ้น

2. วิธีการเลี้ยงสัตว์/การดูแลรักษา

เคล็ดลับพิเศษ : มีการใช้เทคโนโลยีชีวภาพในการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ โดยใช้น้ำเชื้อการกรมปศุสัตว์เพื่อใช้ในการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ในฟาร์ม การใช้นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมเพื่อปลุกมันสำปะหลัง ปลุกในระบบเกษตรดีที่เหมาะสม หรือ GAP ทำให้ได้ผลผลิตมาตรฐานนำทุกส่วนของต้นมันสำปะหลังมาสร้างมูลค่าเพิ่ม การใช้ใบและหัวมันสำปะหลังหมักมาผสมอาหาร TMR ช่วยลดต้นทุนอาหารขึ้นได้ถึง 30% เนื่องจากใบมันมีโปรตีนที่สูงมากกว่าอาหารชั้นสามารถทดแทนโปรตีนจากกากถั่วเหลืองได้และพบว่าโคนมในฟาร์มที่กินอาหาร TMR ผสมใบ/หัวมันสามารถให้ผลผลิตน้ำนมเพิ่มขึ้นจากเดิม 3-5 กิโลต่อตัววัน ทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

องค์ความรู้หรือภูมิปัญญาเด่นด้านปศุสัตว์

ชื่อองค์ความรู้ การผลิตอาหารสัตว์ TMR

วัสดุอุปกรณ์ ๑. หญ้าเนเปียร์ ๒. ฟางเส้น ๓. ข้าวโพดตัดต้นสดหรือหมัก ๔. ยอดใบมันสำปะหลังหมัก ๕. กากถั่วเหลือง ๖. มันเส้น ๗. แร่ธาตุ ๘. กากเปี้ยว

วิธีการทำ ๑. นำฟางเส้นเข้าไปปั่นที่เครื่องผสม TMR

๒. นำข้าวโพดตัดต้นสดหรือหมัก หญ้าเนเปียร์ ยอดใบมันสำปะหลังหมัก ผสมลงในเครื่อง TMR แล้วปั่นให้เข้ากัน

๓. นำกากถั่วเหลือง มันเส้น แร่ธาตุ กากเปี้ยว ผสมลงในเครื่อง TMR แล้วปั่นให้เข้ากัน

A close-up photograph showing a person's hand holding a large, tangled mass of dry, brown, fibrous material. The material appears to be a root or a dense clump of dried plant matter, with many thin, light-colored fibers protruding from the darker brown mass. The background is dark and textured, possibly soil or more of the same material.

๑. อาหาร TMR เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ที่มีประโยชน์ต่อกระเพาะอาหารของโคนม จึงทำให้โคสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ และไม่เจ็บป่วยง่าย ส่งผลให้ไม่ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายด้านการรักษาโรคและยังได้ผลผลิตที่ดี

- เข้ารับความรู้จากเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาความรู้ด้านการป้องกันและรักษาโรคเบื้องต้นในสัตว์ ส่งผลให้สามารถดำเนินการรักษาโรคเบื้องต้น ทำให้สัตว์ในฟาร์มมีอัตราการสูญเสียลดน้อยลง หมั่นสังเกตพฤติกรรมสัตว์ในฟาร์ม คลุกคลีและเลี้ยงดูเป็นอย่างดี สัตว์ตัวใดมีอาการเจ็บป่วย จะดำเนินการแยกออกจากฝูงเพื่อสังเกตอาการจนกว่าจะมีอาการดีขึ้นจึงจะปล่อยเข้าฝูง

- ร่วมกับศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมาทดสอบการใช้ ใบ ตั๋น และหัวมันสำปะหลังหมักผลิตเป็นอาหาร TMR เลี้ยงโครีดนม ที่มีผลต่อปริมาณและคุณภาพน้ำนมดิบ ตลอดจนต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

Figure 1 consists of two photographs. The top photograph shows three people (two men and one woman) standing in a long, narrow feedlot, looking at the feed. The bottom photograph shows a close-up of the feed, which is a mixture of yellow and green plant material, with a color calibration strip at the bottom.

โปรตีน 16% สำหรับโคโรคนม 15 ลิตร/ตัว/วัน

ศึกษาการใช้ใบ และต้นมันสำปะหลัง ในสูตรอาหาร TMR

3. การแปรรูปผลผลิต

เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์นม เพื่อให้ฟาร์มสามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างยั่งยืน นางมะยม สมบูรณ์มีความคิดริเริ่มด้านการพัฒนาวิธีการเลี้ยงสัตว์ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยจัดการฟาร์ม คัดค้นสูตรอาหารสัตว์ที่มีประสิทธิภาพสูง เพื่อพัฒนาอาหารโคนมจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น การใช้กากถั่วเหลือง เปลือกข้าวโพด หรือหญ้าหมักที่มีโปรตีนสูงเพื่อลดต้นทุน เป็นการนำผลผลิตภายในฟาร์มมาแปรรูปเป็นอาหารสัตว์สำหรับโคนมภายในฟาร์ม

MODEL FARM

ฟาร์มต้นแบบใช้ มันสำปะหลังเป็นอาหารสัตว์

ศักรินทร์ ฟาร์ม
คุณมะยม สมบูรณ์

สังกัด บริษัทกรีนฟาร์ม ทีดี แครี่ฟาร์ม
จ.สระบุรี

ข้อมูลฟาร์ม

- วัวทั้งหมด จำนวน 180 ตัว
- วัชรด จำนวน ๙๙ ตัว
- น้ำนํ้าดิบ ปริมาณ 1,340 กิโลกรัม
- น้ำนมเฉลี่ย 13.5 กิโลกรัม/ตัว/วัน
- ผลิตอาหารที่เอมอาร์ จำนวน 4,000 กิโลกรัม/วัน

ใบ ต้น และหัวมันสำปะหลัง
อาหารหยาบ คุณภาพดี ลดต้นทุน

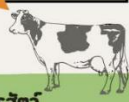
การใช้ประโยชน์
ใบ ต้น และหัวมันสำปะหลัง นำมาใช้เป็นอาหารสัตว์ในรูปแบบการหมัก ทำแห้ง เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง เพื่อเพิ่มรายได้ในช่วงที่มันสำปะหลังราคาตกต่ำ เนื่องจากการใช้ใบและต้น เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ให้โปรตีนสูง ส่วนหัวมันสำปะหลังทำให้ได้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ให้พลังงานสูง นำมาผสมในสูตรอาหารสัตว์ได้เป็นอย่างดี

สูตรอาหาร

วัตถุดิบ	ปริมาณ (กก.)	ราคา (บาท/กก.)
ใบมันสำปะหลังหมัก	100	2.40
กากมันสด	100	0.80
กากเบียร์สด	100	2.50
กากถั่วเหลือง	50	22.00
หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1	300	0.50
ต้นข้าวโพดพร้อมฝักหมัก	250	1.70
มันเส้น	54	9.50
แร่ธาตุ	5	12.00
พรีมิกซ์	1	50.00
รวม	1,000	3,165 บาท = 3.17 บาท/กก.

• ให้วัวกินวันละ 40 กก.
เท่ากับ 126.8 บาท/ตัว/วัน

• ต้นทุนค่าอาหาร
เท่ากับ 9.46 บาท/นํ้ามัน 1 กก.

4. การตลาด

- จำหน่ายนํ้านมดิบ สังกัดบริษัท ทรีฟาร์ม ทีดี แดรี่ฟาร์ม จำกัด ปริมาณโครีดนม จำนวน 102 ตัว ปริมาณนํ้านมเฉลี่ย 13-15 กก./ตัว/วัน ปริมาณนํ้านมเฉลี่ยรวม 1,200-1,400 กก./วัน
- จำหน่ายอาหาร TMR ให้แก่เกษตรกรในชุมชน

5. รายได้จากการเลี้ยงสัตว์

➤ ปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2567 (ยอดประมาณการ)

- 1) ชนิดปศุสัตว์ _____ โคนม _____ รวมรายได้ทั้งปี เป็นเงิน _____ 1,440,000 _____ บาท
- 2) ลักษณะการขาย ☒ น้ำหนัก ☐ ฟอง ☐ ตัว ราคาต่อหน่วย _____ 21-22 _____ บาท

➤ ปีปัจจุบัน พ.ศ. 2568 (ยอดประมาณการ)

- 1) ชนิดปศุสัตว์ _____ โคนม _____ รวมรายได้ทั้งปี เป็นเงิน _____ 1,200,000 _____ บาท
- 2) ลักษณะการขาย ☒ น้ำหนัก ☐ ฟอง ☐ ตัว ราคาต่อหน่วย _____ 20 _____ บาท

คอกโครีด

อุปกรณ์สำหรับรีดนม

โคนมภายในฟาร์ม

